

Sygn. akt VIII Ga 29/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2016r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Kala

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2016 r. w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: **(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa w B.**

przeciwko: **D. G.**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 9 grudnia 2015r. , sygn. akt. VIII GC 1522/15 upr

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) i IV (czwartym) w ten sposób, że :

I. oddala powództwo o należność odsetkową od kwoty 615 euro (sześćset piętnaście euro) od dnia 3 lipca 2015 r. do dnia 5 sierpnia 2015 r.;

IV. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 617 zł. (sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. zasądza od powoda na rzecz na rzecz pozwanego kwotę 90 zł. (dziewięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sygn. akt VIII Ga 29/16

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa w B. domagał się zasądzenia od pozwanego D. G., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) 615,00 Euro z ustawowymi odsetkami od dnia 26 maja 2015 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w ramach działalności gospodarczej wykonał na rzecz pozwanego usługę transportową za umówionym wynagrodzeniem 500,00 euro netto, w związku z czym wystawił fakturę VAT o numerze (...). Pozwany nie uregulował należności. Powód wezwał pozwanego do zapłaty należności pismem z dnia 10 lipca 2015 roku, jednak bezskutecznie.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 27 lipca 2015 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany podniósł zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, wniósł o oddalenie powództwa

w całości oraz obciążenia powoda kosztami postępowania.

Jednocześnie pozwany wskazał, iż powód wykonał zlecenie na rzecz pozwanego, ale pozwany otrzymał fakturę VAT i dokumenty dopiero w dniu 18 maja 2015 roku. Pozwany podniósł jednocześnie, że nie otrzymał wezwania z dnia 10 lipca 2015 roku.

Pozwany zarzucił, iż zgodnie z zapisem pkt 11 zlecenia transportowego termin płatności faktury VAT jest uzależniony od daty doręczenia faktury VAT wraz z niezbędnymi dokumentami, a ponieważ w przypadku objętym pozwem dokumenty wpłynęły w opóźnieniu ponad jednego miesiąca wówczas termin zapłaty uległ przedłużeniu do 90 dni, licząc od daty doręczenia kompletu dokumentów.

Terminem płatności wynagrodzenia był zatem dzień 4 sierpnia 2015 roku i w tym dniu dokonano zapłaty. W chwili wytoczenia powództwa roszczenie powoda było zatem niewymagalne.

Wyrokiem z dn. 9.12.2015 r. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda należność odsetkową od kwoty 615 euro od dnia 3.07.2015 r. do dnia 5.08.2015 r., umorzył postępowanie w części dotyczącej kwoty 615 euro, oddalił powództwo w pozostałej części i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany zlecił powodowi wykonanie usługi transportowej.

W treści zlecenia o numerze (...) wskazano, iż termin płatności wynosi „45 dni od dnia otrzymania faktury i prawidłowo potwierdzonych dokumentów przewozowych”.

Jednocześnie w dalszej części zlecenia (pkt 11) wskazano, iż „termin płatności jest uzależniony od wpływu faktury wraz z oryginalnymi dokumentami przewozowymi, wz i fakturą” i wynosi 60 dni w przypadku nadesłania dokumentów w terminie do 10 dni od daty rozładunku, 70 dni w przypadku nadesłania dokumentów w terminie do 11 – 14 dni od daty rozładunku, 80 dni w przypadku nadesłania dokumentów w terminie do 14 – 21 dni od daty rozładunku oraz 90 dni w przypadku nadesłania dokumentów w terminie ponad 21 dni od daty rozładunku.

Powód wykonał na rzecz pozwanego usługę transportową, objętą zleceniem.

W dniu 10 kwietnia 2015 roku powód wystawił pozwanemu fakturę VAT o numerze (...) na kwotę 615,00 euro brutto.

Fakturę VAT wraz z dokumentacją przewozową powód dostarczył pozwanemu w dniu 18 maja 2015 roku.

W dniu 4 sierpnia 2015 roku pozwany złożył polecenie przelewu na rachunek powoda kwoty należności głównej. Uznanie wpłaty na rachunku powoda nastąpiło w dniu 5 sierpnia 2015 roku.

Sąd Rejonowy uznał za bezzasadny zarzut pozwanego dotyczący niewłaściwości miejscowej Sądu Rejonowego w Bydgoszczy.

W ocenie Sądu Rejonowego strony łączyła umowa przewozu.

Bezspornym był też fakt, iż powód wykonał obowiązki wynikające z umowy stron. Pozwany był zatem zobowiązany do zapłaty należności, której wysokości nie kwestionował, uiścił ją, a powód w tym zakresie pozew cofnął.

Przedmiotem sporu była należność odsetkowa oraz rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania, a co za tym idzie konieczność ustalenia terminu wymagalności roszczenia powoda.

Sąd Rejonowy uznał, iż do zawarcia umowy stron doszło w drodze złożenia oferty.

Zgodnie bowiem z art. 66 § 1 k.c. świadczenie drugiej stronie woli zawarcia umowy stanowi ofertę, jeżeli określa istotne postanowienia tej umowy.

Jednocześnie w myśl przepisu art. 70 § 1 k.c. w razie wątpliwości umowę poczytuje się za zawartą w chwili otrzymania przez składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane - w chwili przystąpienia przez drugą stronę do wykonania umowy.

Powód otrzymał zlecenie transportowe o bezspornej treści, co potwierdza okoliczność powołania się na taki dokument w treści pozwu i załączenie kompletnego zlecenia do pozwu.

Nie ulegało również, że treścią umowy zlecenia w znacznej części były ogólne warunki umów, jakimi posługiwał się w kontaktach gospodarczych pozwany.

Zgodnie bowiem z przepisem art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy, zaś zgodnie § 2 w/w przepisu, w razie, gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści.

W związku z powyższym strony umowy wiążą także wzorce nedoręczone, o ile spełnione są (łącznie) szczególne warunki, określone tym przepisem: 1) posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte; 2) adherent mógł z łatwością dowiedzieć się o treści wzorca; 3) adherent nie jest konsumentem, chyba że zawarta umowa jest umową powszechnie zawieraną w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego.

W ocenie Sądu Rejonowego w przedmiotowej sprawie bez wątpienia pozwany mógł z łatwością dowiedzieć się o treści OWU, które były redakcyjnie częścią zlecenia oraz pozwany nie jest konsumentem. Ponadto nie budzi wątpliwości, iż w związku z dużą liczbą kontrahentów powoda, posługiwanie się OWU stosunków transportowych przy zawieraniu umów jest uzasadnione.

Poza treścią powyższego dokumentu strony ustaliły szczególne postanowienia kontraktu, indywidualne dla danego stosunku prawnego – jak wskazywał sam pozwany – z uwzględnieniem cech współpracy stron.

Te szczególne postanowienia zostały zawarte w pierwszej części zlecenia, gdzie wyraźnie wskazano oznaczenie stron umowy, rodzaj usługi, wysokość wynagrodzenia oraz termin płatności, który wynosił 45 dni od dnia otrzymania faktury i prawidłowo potwierdzonych dokumentów przewozowych.

W tym miejscu nie uzależniono terminu płatności od spełnienia żadnych warunków (w tym od złożenia dokumentacji w określonym czasie). Co więcej, trudno było pogodzić zapis we wstępnej części zlecenia z dalszymi zapisami w zakresie ter, gdyż zapisy te nie zgadzały się nawet dla terminu płatności przy wpływie dokumentów w terminie do 10 dni. Nie sposób na podstawie treści zlecenia ustalić, czy wynosiłby on 45, czy 60 dni.

Co więcej przy umownym ustaleniu terminu płatności, powód nie miał w ocenie Sądu Rejonowego obowiązku składania zastrzeżeń, czy uwag w zakresie w jakim przyjął ofertę pozwanego. Zgodnie bowiem z przepisem art. 385 § 1 k.c. w razie sprzeczności treści umowy z wzorcem umowy strony są związane zawartą umową.

Zdaniem Sądu Rejonowego nie ulega wątpliwości, że w myśl art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Przy ocenie kontraktu stron nie należy przede wszystkim pomijać okoliczności, iż strony umowy były przedsiębiorcami, uczestniczącymi w obrocie prawnym i są świadome dokonywanych ustaleń.

Z zapisów umowy wprost wynikało, że termin płatności to 45 dni od daty dostarczenia dokumentów (bez żadnych warunków).

Powyższe powodowało, iż brak jest podstaw do uznania, iż strony wiązały postanowienia OWU zlecenia w zakresie terminu płatności, skoro został on indywidualnie między stronami ustalony w odmienny sposób.

Sąd Rejonowy zważył, iż zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

W tym stanie rzeczy, w świetle powołanego art. 353¹ k.c., w oparciu o treść umowy stron, Sąd Rejonowy orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

Sąd uznał, że termin płatności nastąpił zatem w dniu 2 lipca 2015 roku (45 dni od daty doręczenia dokumentów przez powoda do dnia uznania wpłaty na rachunku powoda).

Sąd wobec cofnięcia pozwu w części umorzył postępowanie w tym zakresie. Sąd zważył bowiem, iż zgodnie z treścią art. 203 § 1 k.p.c. pozew może być cofnięty bez zezwolenia pozwanego aż do rozpoczęcia rozprawy, przy czym z mocy art. 203 § 4 k.p.c. sąd może uznać za niedopuszczalne cofnięcie pozwu tylko wtedy, gdy okoliczności sprawy wskazują, że czynność ta jest sprzeczna z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa. Jako, że z okoliczności sprawy nie wynika, by cofnięcie pozwu w niniejszej sprawie było sprzeczne z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzało do obejścia prawa należy uznać, iż powód skutecznie cofnął pozew.

Na podstawie art. 481 k.c. a contrario oddalono powództwo w części, w jakiej żądanie odsetkowe było niezasadne, z uwagi na termin wymagalności roszczenia powoda.

W punkcie IV sentencji wyroku o kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 99 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu.

Pozwany złożył apelację od wyroku Sądu Rejonowego zaskarżając go w części dotyczącej pkt I oraz pkt IV i wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I poprzez oddalenie powództwa w tym zakresie.
2. obciążenie powoda kosztami postępowania sądowego z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.
3. obciążenie powoda kosztami postępowania apelacyjnego z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

ewentualnie wniósł o:

4. uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt I oraz pkt IV i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania w tym zakresie.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. nierozpoznanie istoty sprawy, co miało decydujący wpływ na rozstrzygnięcie zaskarżonego orzeczenia, poprzez brak wyjaśnienia wszystkich okoliczności spornej sprawy.
2. błąd w ustaleniach faktycznych sprawy, co miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w szczególności poprzez błędne ustalenie, iż w chwili wytoczenia powództwa pozwany pozostawał w zwłoce, a termin płatności nastąpił w dniu 2 lipca 2015 r. oraz błędne wskazanie, iż nie można pogodzić ze sobą zapisów zlecenia w zakresie terminów zapłaty.
3. naruszenie przepisu art. 212 k.p.c. poprzez nieustalenie istotnych okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

4. naruszenie przepisu art. 217 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie pisma pełnomocnika pozwanego z dnia 23 listopada 2015 r. oraz pozbawienie pozwanego możliwości przytoczenia argumentów i wyjaśnień istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

5. naruszenie przepisów prawa procesowego mających wpływ na wynik sprawy, tj. przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i nierozważenie całego zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz ocenę materiału dowodowego w sposób zupełnie dowolny z przekroczeniem zasady swobodnej oceny dowodów poprzez brak dokonania ustaleń faktycznych niezbędnych dla oceny zasadności wyjaśnień pozwanego.

6. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez brak odniesienia przy rozstrzyganiu do zeznań pozwanego i powołanych przez niego świadków.

7. naruszenie art. 328 k.p.c. poprzez pominięcie istotnych elementów, które składać się powinny na uzasadnienie wyroku tj. ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja pozwanego zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że powód w piśmie z dnia 6.10.2015 r. (k.92) zarzucił, że nie zaakceptował zlecenia spedycyjnego, że nie zostało ono podpisane przez osobę upoważnioną do reprezentacji spółki oraz, że nie powołał tego dokumentu na okoliczność treści zawartej przez strony umowy.

Tymczasem, powód załączył jednak do pozwu ów dokument i to - wbrew temu, co wskazuje w w/w piśmie - m.in. właśnie na okoliczność „treści ustaleń stron w zakresie umowy oraz terminu płatności” (k.3 v). Z treści pkt 11 zlecenia, określającego warunki płatności wynika, że termin płatności faktury uzależniony jest od wpływu faktury wraz z oryginalnymi dokumentami przewozowymi (CMR), w szczególności termin płatności wynosi 90 dni licząc od dnia otrzymania faktury i potwierdzonych dokumentów bez uwag, jeśli dokumenty wpłynęły w terminie późniejszym niż 21 dni licząc od daty rozładunku. Ma jednak rację powód, że dokument, na który powołuje się pozwany, tj. zlecenie spedycyjne zawiera w sobie sprzeczne treści. Z jednej bowiem strony w rubryce „termin płatności” wskazano „45 dni od dnia otrzymania faktury i prawidłowo potwierdzonych dokumentów przewozowych”, w pkt 11 zlecenia nie ma już jednak w ogóle mowy o 45-dniowym terminie płatności, a jedynie wskazano 60, 70, 80 i 90 dni.

Nie można jednakże stwierdzić, że pozwany w trakcie procesu rozbieżności tych nie wyjaśnił. Pozwany zgłosił na potwierdzenie swojego stanowiska dowód z przesłuchania świadków, ich zeznania zaś oraz zeznania pozwanego były zbieżne, spójne i logiczne, a Sąd Rejonowy dał im wiarę. Z zeznań tych wynika, że faktura została zapłacona przez pozwanego po upływie 80 dni od daty jej otrzymania, z uwagi na fakt, że przewoźnik dostarczył dokumenty przewozowe po upływie miesiąca od rozładunku. Zdaniem świadków, powód był świadomy tych ustaleń, nie kwestionował ich wcześniej. Pozwany zaś podkreślił, że sporne zapisy ze zlecenia stosowane są przez wszystkich spedytatorów. Powód w trakcie procesu nie kwestionował faktu, że dokumenty przewozowe dostarczono ponad miesiąc od dnia rozładunku.

Powód twierdził, że strony nie uzgodniły terminu płatności wynagrodzenia, w związku z czym w sprawie ma zastosowanie art. 455 kc. Przedstawiciel powoda nie stawiał się jednak na termin rozprawy, celem złożenia zeznań, w związku z czym dowód z jego zeznań został pominięty. Powód, poza fakturą, zleceniem i listem przewozowym nie powołał innych dowodów.

Sąd I instancji błędnie przyjął, że w pierwszej części zlecenia nie uzależniono terminu płatności od spełnienia „żadnych warunków”. Przeciwnie, w zleceniu, w rubryce „termin płatności” wskazano „45 dni od dnia otrzymania faktury i prawidłowo potwierdzonych dokumentów przewozowych”. Sąd Rejonowy przy tym nie zakwestionował możliwości

ustalenia przez stron 45-dniowego terminu płatności, uznając, iż zgodnie z art. 353¹ k.c strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, a dodatkowo jeżeli strony są przedsiębiorcami, uczestniczącymi w obrocie prawnym, są świadome dokonywanych ustaleń.

Również na gruncie treści art. 5 ustawy z dn. 8.03.2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, który dotyczy odsetek ustawowych należy podzielić pogląd, że przepis ten w żaden sposób nie ogranicza swobody stron w zakresie ukształtowania treści umowy z odległym terminem zapłaty (R. Tollik, Krótki komentarz do ustawy z 6 września 2001 r. o terminach zapłaty w obrocie gospodarczym (Dz. U. Nr 129, poz. 1443), Pal. 2002, nr 9-10, s. 67). Stronom pozostawiono swobodę skutecznego zastrzeżenia dowolnie odległego terminu zapłaty. Wynika to wprost z treści art. 6 i 7 w/w ustawy regulujących kwestię odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, zgodnie z którymi termin zapłaty strony mogą przewidzieć w umowie.

W myśl zaś art. 7. 2. w/w ustawy termin zapłaty określony w umowie nie może przekraczać 60 dni, liczonych od dnia doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku, potwierdzających dostawę towaru lub wykonanie usługi, chyba że strony w umowie wyraźnie ustalą inaczej i pod warunkiem że ustalenie to nie jest rażąco nieuczciwe wobec wierzyciela.

Termin 30 dni, o którym pisze powód w piśmie z dnia 6.10.2015 r. wskazany został w art. 6 w/w ustawy i dotyczy sytuacji, w której strony transakcji nie przewidziały terminu zapłaty w umowie i w art. 8 w/w ustawy i dotyczy sytuacji, gdy dłużnikiem jest podmiot publiczny. Ustawodawca wyszedł tutaj z założenia, że organy publiczne korzystają z bardziej przewidywalnych, bezpiecznych i trwałych źródeł dochodów, warunki zaś dostępu do finansowania niejednokrotnie są o wiele atrakcyjniejsze niż w przypadku przedsiębiorców. Ustawa wprowadziła więc rozwiązanie, zgodnie z którym w umowach, w których organ publiczny występuje w charakterze dłużnika, termin zapłaty za dostarczone towary lub wykonane usługi nie może przekraczać 30 dni od daty doręczenia dłużnikowi faktury lub rachunku. W przedmiotowej sprawie żadna ze stron nie jest organem publicznym. Zresztą, nawet od zasady „30 dni” ustawodawca przewidział wyjątki (w przypadku organu publicznego) – art. 8 ust. 2 i 3 w/w ustawy.

Pozwany w sprzeciwie wskazał, że całość dokumentów otrzymał od powoda w dn. 18.05.2015 r., a więc 39 dni od daty rozładunku, tj. 9.04.2015 r., a zatem termin płatności uległ przedłużeniu o 90 dni tj. do 16.08.2015 r.. Pozwany zapłacił należność powodowi w dn. 4.08.2015 r.

Powód nie odniósł się do w/w przez pozwanego terminów, a w szczególności nie zakwestionował prawdziwości twierdzeń pozwanego w tym zakresie.

Mając więc na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo w części dotyczącej należności odsetkowej. O kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c przyjmując, iż na koszty pozwanego złożyły się kwota 600 zł. wynagrodzenia pełnomocnika procesowego i 17 zł. opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sąd Okręgowy orzekł też o kosztach procesu za instancję odwoławczą zgodnie z art. 98 k.p.c. Na koszty pozwanego złożyły się kwoty 30 zł. opłaty sądowej od apelacji i 60 zł. wynagrodzenia pełnomocnika procesowego.